

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar – Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, lämnar härmed sitt yttrande över promemorian *Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet* (Ds 2017:60). MTM yttrar sig över de delar av betänkandet som rör myndighetens verksamhetsområde.

Om MTM

MTM arbetar för att alla ska ha tillgång till litteratur, nyheter och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

MTM producerar och förmedlar tillgängliga medier i form av talböcker, punktskriftsböcker och e-textböcker till personer med funktionsnedsättning som ger läs- och lyssningsnedsättning. Detta görs i enlighet med 17 § upphovsrättslagen.

MTM förbättrar tillgången till innehållet i dagstidningar för personer med en funktionsnedsättning som gör att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning. Detta görs i enlighet med 19 § förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning. Orsaken kan till exempel vara synnedsättning, dyslexi, afasi eller neurologisk skada. Myndigheten producerar också både taltidningar och punktskriftstidningar utan skriftlig förlaga.

MTM ansvarar för utgivningen av den lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor och lättläst litteratur genom LL-förlaget.

Med utgångspunkt i diskrimineringslagen, där bristande tillgänglighet definieras som en grund för diskriminering, utgör tillgängliga medier en förutsättning för att garantera den enskildes demokratiska rätt till information och nyheter. För att ett inkluderande och tillgängligt samhälle ska bli verklighet krävs det att alla medborgare kan ta del av samma medier och vid samma tidpunkt.

Sammanfattning

Myndigheten är positiv till att den föreslagna lagen ska vara teknikneutral.

MTM anser att det är viktigt att ha en övergripande helhetssyn för tillgänglighet som omfattar all digital textinformation på webben.

MTM betonar vikten av att samhällsviktiga funktioner omfattas av lagstiftning.

MTM är positiva till förslaget att innehåll som publiceras på plattform som kontrolleras av tredje part ska följa tillgänglighetskraven så långt det är möjligt samt att material som finns tillgängligt längre än 14 dagar efter direktsändning ska omfattas av direktivet.

Utifrån att flera stora målgrupper inte omfattas av kraven i WCAG vill MTM betona vikten av att en tillsynsmyndighet ges i uppdrag att genom utbildningsinsatser och support tillgodose behoven hos alla målgrupper.

För att säkra tillgänglighet för hela målgruppen anser MTM att en tillsynsmyndighet ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för utökad tillgänglighet och genom utbildningsinsatser och support stödja både offentliga och privata aktörer i arbetet med att tillgängliggöra webbplatser.

För att lagstiftningen ska få det genomslag inom offentlig förvaltning som föreslås vill MTM lyfta behovet av kompetens hos tillsynsmyndigheten samt vikten av att tillsynsmyndigheten tillförs tillräckliga medel för att motsvara kraven på utbildning, övervakning, rapportering, informationsinsatser och support.

Myndigheten anser att det noga bör övervägas om MTM bör ha uppgifter inom ramen för en tillsynsverksamhet.

Myndighetens synpunkter

Inledning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning fokuserar på icke-diskriminering och listar nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna åtnjuta såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Konventionsstaterna ska enligt

- artikel 5, punkt 3 vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att skälig anpassning tillhandahålls
- artikel 9, punkt 2 g) främja tillgång för personer med funktionsnedsättning till ny informations- och kommunikationsteknik (IT)
- artikel 21 vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan utöva yttrande friheten och åsiktsfriheten inklusive friheten att söka, ta emot och sprida uppgifter och idéer på lika villkor som andra och genom alla former av kommunikation som de själva väljer

Det är därför viktigt att ta detta i beaktande vid genomförande av direktivet i svensk lagstiftning.

8.2.3 En teknikneutral lagstiftning

Myndigheten är positiv till att den föreslagna lagen ska vara teknikneutral och att specifika begrepp som *webbplats*, *mobilapplikation* med mera läggs i föreskrift och/eller förordning.

8.3.2 Aktörer som är specifikt undantagna från direktivets tillämpningsområde

Med hänvisning till AV-direktivet¹ och den översyn som AV-direktivet är föremål för, undantas i förslaget "digital service som tillhandahålls av ett företag som bedriver radio- och tv-verksamhet som finansieras enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst". Det innebär att public service är exkluderad trots att de inte bara publicerar rörlig bild och ljud utan idag även text som ett komplement till bild och ljud.

Utifrån dagens situation, där mediehusen inkluderar alla delar, det vill säga text, ljud och rörlig bild, i sin digitala informationsförmedling, anser MTM att det är viktigt att ha en övergripande helhetssyn för tillgänglighet som omfattar all digital textinformation på webben.

8.4.3 Privata aktörer som inte är offentligt styrda organ

Utifrån tillgänglighetsperspektivet på för samhället vitala tjänster, och i enlighet med förslaget, vill MTM betona vikten av att alla samhällsviktiga funktioner och andra verksamheter inom exempelvis utbildning, hälso- och sjukvård och omsorg, även omfattas av lagstiftning.

8.5. Vilken digital service ska lagen omfatta?

MTM är positivt till förslaget att innehåll som publiceras på plattform som kontrolleras av tredje part ska följa tillgänglighetskraven så långt det är möjligt. (Exempel: konferensfilmer som publiceras på YouTube.) Direktsända utsändningar omfattas inte i förslaget.

Myndigheten är positiv till förslaget att material som finns tillgängligt längre än 14 dagar efter direktsändning ska omfattas av direktivet och tillgängliggöras.

8.6.7 Filformat för dokument

MTM anser att det är viktigt att säkerställa tillgänglighet och att inte låsa in den till särskilda tekniker vad gäller filformat för dokument som publiceras på webbplatser. Där bör det i förordning och/eller föreskrifter hänvisas till relevanta tillgängliga format med en öppnare formulering som inbegriper framtida format.

8.7 Vilka krav på tillgänglighet bör gälla?

I direktivet anges att krav på tillgänglighet även ska ställas på offentlig digital service som tillhandahålls via en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part. MTM tolkar förslaget som att det exempelvis kan omfatta att folkbibliotek får krav på sig att tillse att e-boksutlåning är tillgänglig och att skolor måste ombesörja att digitala läresurser är fullt tillgängliga. Det finns risk för stor

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande om audiovisuella medietjänster

tydlighet av styrningen av skolor och bibliotek om offentlig huvudman ska förhålla sig både till webbdirektivet och tredje parts ansvar.

Direktivet pekar på WCAG 2.0 AA, som framförallt omfattar behov som rör personer med synnedsättning. Flera stora målgrupper, framförallt personer med kognitiva funktionsnedsättningar eller läs- och skrivsvårigheter/dyslexi, omfattas inte². För att säkra tillgänglighet för alla målgrupper bör en tillsynsmyndighet ges i uppdrag att genom utbildningsinsatser och support tillgodose behoven hos alla målgrupper.

10.4 Effekter för allmänheten

För att information ska vara tillgänglig räcker det inte med teknisk tillgänglighet utan informationen måste produceras och presenteras utifrån användarens behov. Informationen måste vara enkel att förstå (begriplighet), enkel att hitta i (tydlig och navigerbar struktur), enkel att läsa (utformning av text, omfång och struktur), eventuella bilder och illustrationer korrekt formaterade och uppmärkta. För vissa målgrupper behöver innehållet också anpassas för att kunna förstås (lättläst, teckenspråk). PTS undersökning *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet*³ visar att merparten av svårigheterna för personer med funktionsnedsättning har med dessa delar att göra, svårighet att söka information samt svårigheter med att navigera och förstå innehåll, design och utformning.

För att säkra tillgänglighet för hela målgruppen bör en tillsynsmyndighet ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för utökad tillgänglighet och genom utbildningsinsatser och support stödja både offentliga och privata aktörer i arbetet med att tillgängliggöra webbplatser.

10.10 Finansiering av de ekonomiska konsekvenserna för offentliga aktörer

Myndigheten ställer sig bakom förslaget att eventuella kostnader ska täckas inom ordinarie verksamhet och inte finansieras av tillsynsmyndigheten.

10.11 Konsekvenser för tillsynsmyndigheten

Tillsynsmyndighetens uppdrag kommer att bli omfattande. Enligt förslaget ska tillsynsmyndigheten ansvara för utbildning och information, övervakning, rapportering samt uppföljning.

Förutom att granska offentliga aktörer och ge dem stöd ska tillsynsmyndigheten ta fram kompletterande riktlinjer och stödinsatser utifrån förordning och föreskrifter för att möta målgruppens behov av tillgänglighet. För att

² Personer med funktionsnedsättning utifrån uppskattade siffror från MTM:

- 3 procent kan inte läsa tryckt text på grund av synnedsättning
- 5-10 procent har läs- och skrivsvårigheter/dyslexi
- 6-8 procent är seende som har svårt att läsa och förstå nyhetstexter
- 6-7 procent behöver textning av TV-program på grund av nedsatt hörsel

³ <https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2018/internet/skuggis-huvudrapport/svenskarna-med-funktionsnedsattning-och-internet-smfoi-2017-huvudrapport.pdf>

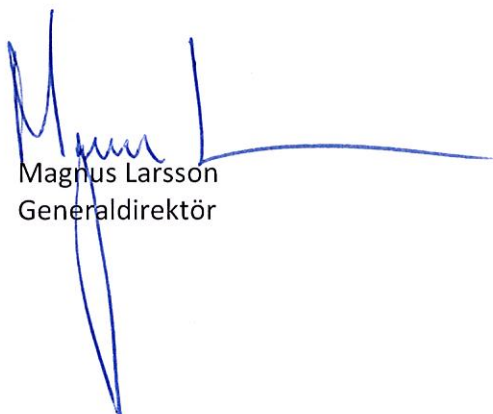
lagstiftningen ska få det genomslag inom offentlig förvaltning som föreslås vill MTM betona vikten av att tillsynsmyndigheten tillförs tillräckliga medel för att motsvara kraven på utbildning, informationsinsatser och support.

Förutom de uppgifter som listas i förslaget vill MTM lyfta behovet av kompetens hos tillsynsmyndigheten. Kompetensen är mycket viktig för trovärdigheten och också nödvändig för att kunna bedöma när ett klagomål från någon enskild är en brist, eller beror på handhavandefel.

Idag har MTM ett uppdrag att arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning. MTM ska vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier. MTM har också lång erfarenhet och omfattande kunskap vad gäller processarbete med digital tillgänglighet och webbutveckling.

Utifrån erfarenheter av användarfokuserad tillgänglighet i digitala kanaler samt stor kompetens inom området användarcentrerad digitalisering anser myndigheten att det noga bör övervägas om MTM bör ha uppgifter inom ramen för en tillsynsverksamhet.

Föredragande i detta ärende har varit senior rådgivare Anne Stigell, kommunikatörerna Anna-Carin Folkesson och Tom Weegar samt projektledare Maria Lindeberg.

Magnus Larsson
Generaldirektör